Súd:	Krajský súd Trnava
Spisová značka:	9Co/423/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu:	2310200736
Dátum vydania rozhodnutia:	26. 02. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Andrea Moravčíková, PhDr.
ECLI:	ECLI:SK:KSTT:2013:2310200736.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Evy Barcajovej a JUDr. Márie Klepancovej v právnej veci žalobcov: 1. Ing. K. J., nar. XX.XX.XXXX, 2. K. J., nar. XX.XX.XXXX, 3. D. J., nar. XX.XX.XXXX, všetci trvale bytom Y., R. XXXX/XX, spoločne zastúpení advokátom: Mgr. Martin Berec, Trenčín, Domus Petra, Pod Sokolice 1/B, proti žalovaným: 1. Z. U., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Y., W. O. XXX/XX, 2. Ľubomír Tkáč, Šintava, Kúpeľná 599, IČO: 32 347 847, zastúpený advokátom JUDr. Pavol Tatár, Trnava, Tehelná 1, za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovaného v 2. rade: KOOPERATIVA poisťovňa, a.s., Vienna Insurance Group, Bratislava, Štefanovičová 4, IČO: 00 585 441, o náhradu škody, ochranu osobnosti a pozostalostnú úrazovú rentu, o odvolaní žalobcov v 1. až 3. rade, žalovaného v 2. rade a vedľajšieho účastníka na strane žalovaného v 2. rade proti rozsudku Okresného súdu Galanta č.k. 17C/21/2010-214 zo dňa 07. augusta 2012 takto

r o z h o d o l :

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom výroku I. p o t v r d z u j e.

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom výroku II. a III. m e n í tak, že žalovaný v 2. rade je povinný zaplatiť nemajetkovú ujmu žalobcovi v 1. rade vo výške 20.000,- eur, žalobcovi v 2. rade vo výške 30.000,- eur a žalobcovi v 3. rade vo výške 30.000,- eur, a to do 3 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Vo zvyšku odvolací súd návrh voči žalovanému v 2. rade zamieta.

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom výroku IV, V. a VI. zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa návrh voči žalovanému v 1. rade zamietol, žalovaného v 2. rade zaviazal zaplatiť nemajetkovú ujmu žalobcovi v 1. rade vo výške 10.000,- eur, žalobcovi v 2. rade vo výške 10.000,- eur a žalobcovi v 3. rade vo výške 10.000,- eur do 3 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, vo zvyšnej časti súd návrh voči žalovanému v 2. rade zamietol. Žalovaného v 2. rade tiež zaviazal zaplatiť navrhovateľom v 1., 2. a 3. rade náhradu trov konania titulom trov právneho zastúpenia vo výške 3.140,86 eur. Žalovanému v 1. rade a vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov konania nepriznal. Žalovanému v 2. rade uložil tiež povinnosť zaplatiť súdny poplatok za návrh vo výške 1.800,- eur. Žalobcovia sa návrhom domáhali, aby súd zaviazal žalovaného 1. a žalovaného 2. spoločne a nerozdielne na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške po 100.000,- eur pre každého žalobcu, náhradu škody vo výške po 140.514,- eur pre každého žalobcu a na pozostalostnú úrazovú rentu po 100,- eur mesačne od 18.01.2008 pre žalobcu 2. a žalobcu 3. z dôvodu, že žalovaný 1. svojím konaním zasiahol do súkromia žalobcov v neodstrániteľnom rozsahu, keď žalobcu 1. pripravil o manželku a žalobcov 2. a 3. o matku. Ide o zásah, ktorý nemožno žiadnym spôsobom obnoviť a absolútne zamedzil ďalšiemu vytváraniu citových väzieb zomretej a žalobcov. Keďže zasiahol do osobnostných práv, jediným

prostriedkom čiastočného zmiernenia psychickej bolesti a traumy je priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch, pretože už nemožno žiadnym spôsobom odčiniť dopady tragickej udalosti, ku ktorej došlo. Rozsudok, ktorým bol žalovaný 1. uznaný za vinného z trestného činu usmrtenia je len nepatrnou formou zadosťučinenia. Náhradu škody vypočítali žalobcovia ako majetkovú hodnotu, ktorú by zomrelá manželka a matka dokázala počas života vyprodukovať a z ktorej by žalobcovia mali nepochybne prospech, a to z priemerného zárobku a dôchodku, ktorý by nebohá dosiahla, keby sa dožila štatistického priemerného veku ženy 76 rokov, pri 3 % inflácii, 8 % raste miezd, odchode do dôchodku vo veku 62 rokov a spotrebe rovnajúcej sa sume životného minima pri rovnakom percentuálnom zvýšení. Pozostalostnú úrazovú rentu vyčíslili v sume primeranej veku a potrebám žalobcov 2. a 3..

Z vykonaného dokazovania súd prvého stupňa zistil, že rozsudkom Okresného súdu Galanta pod sp. zn. 1T/44/2009 bol žalovaný 1. uznaný vinným, že dňa 18.01.2008 viedol nákladné motorové vozidlo po ceste medzi Nebojsou a Dolnou Stredou, kde svojim vozidlom predbiehal rovnakým smerom jazdiace nákladné motorové vozidlo, pričom svojím vozidlom nedal prednosť oproti idúcemu osobnému motorovému vozidlu, ktoré riadila D. J. (manželka žalobcu 1. a matka žalobcov 2. a 3.) a prednou časťou svojho vozidla narazil do pravej bočnej strednej časti osobného vozidla, pričom následkom nárazu vodička osobného vozidla D. J. utrpela zranenia, ktorým na mieste podľahla. Žalovaný 1. svojím konaním porušil ustanovenia § 4 ods. 2 písm. c), § 14 ods. 5 písm. a) a c) zák. č. 315/1996 Z.z. Žalovaný 1. teda inému z nedbanlivosti spôsobil smrť a čin spáchal závažnejším spôsobom konania, porušením dôležitej povinnosti vyplývajúcej z jeho zamestnania, čím spáchal prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a 2 písm. a) TZ s poukazom na § 138 písm. h) TZ. Zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov upravená v § 427 až 431 je osobitným druhom občianskoprávnej zodpovednosti za škodu, ktorá spočíva na princípe objektívnej zodpovednosti. Aj pre prípady zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov platí zásada vyjadrená v § 420 ods. 2, podľa ktorej škoda je spôsobená právnickou alebo fyzickou osobou, ak bola spôsobená pri ich činnosti tými osobami, ktoré na túto činnosť použili. V prejednávanom prípade bol v čase nehody žalovaný 1. zamestnancom žalovaného 2., v čase dopravnej nehody bol žalovaný 1. použitý k realizácii činnosti žalovaného 2. na základe pracovnej zmluvy a teda činnosť vykonával s vedomím žalovaného 2. a na základe jeho pokynov, preto v zmysle § 427 OZ za škodu zodpovedá výlučne žalovaný 2. bez možnosti liberácie. Vzhľadom na uvedené súd prvého stupňa návrh voči žalovanému 1. v celom rozsahu zamietol.

V súvislosti s uplatneným právom na náhradu škody vo výške 140.514,- eur pre každého žalobcu, ktorá bola vypočítaná ako ušlý zárobok nebohej za roky 2008 - 2034, mali žalobcovia uniesť dôkazné bremeno ohľadne toho, že toto právo vzniklo nebohej v čase jej úmrtia, t.j. v čase vzniku škody, a že toto právo bolo predmetom dedičského konania, a teda že žalobcovia toto právo po nebohej zdedili. Aj keď sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiteľa, to neznamená, že dedič môže disponovať dedičstvom už odo dňa smrti. Jeho právo sa musí potvrdiť rozhodnutím súdu o dedičstve alebo vydaním osvedčenia o dedičstve notárom. Žalobcovia neuniesli dôkazné bremeno či a v akej výške dedili právo na náhradu škody ako majetkové právo. Taktiež nepreukázali, či dedili všetci rovnakým dielom, alebo či toto právo prededil len jeden dedič a v akej výške. Uplatnená suma náhrady škody a jej zdôvodnenie boli čisto hypotetické. Nie je možné jednoznačne určiť, či by nebohá bola schopná pracovať až do dôchodku a či by sa dožila dôchodkového veku, za aký príjem, a pod. S poukazom na potrebu zdedenia majetkového práva žalobcami, k čomu nedošlo, súd prvého stupňa v tejto časti návrh zamietol.

Nárok na pozostalostnú úrazovú rentu posúdil súd prvého stupňa podľa ust. § 448 OZ v súčasnom a pôvodnom znení (účinné pred novelou 404/2004 Z.z.). Pre vznik a rozsah tohto nároku pozostalých považoval za rozhodujúci stav v čase smrti osoby, ktorá poskytovala výživu pozostalým, alebo im túto výživu bola povinná poskytovať. Nejde o spoločný nárok všetkých pozostalých, ale o individuálny nárok každého jednotlivého pozostalého (preto aj podmienky pre jeho vznik a trvanie treba posudzovať u každého z nich zvlášť). Z dôvodu úmrtia D. J. Sociálna poisťovňa vypláca žalobcom dávky dôchodkového zabezpečenia, a to žalobcovi 1. vdovecký dôchodok vo výške 160,10 eur mesačne (platný k 01.01.2011) a žalobcom 2. a 3. sirotské dôchodky vo výške po 106,80 eur mesačne každému z nich (platný k 01.01.2011). Súd nepriznal žalobcom 2. a 3. právo na vyplácanie pozostalostnej úrazovej renty z dôvodu, že sú im vyplácané dávky dôchodkového zabezpečenia a k smrti nebohej nedošlo v dôsledku pracovného úrazu ani choroby z povolania (čo je podmienkou priznania pozostalostnej úrazovej renty v zmysle § 92 zákona 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení). Vzhľadom na uvedené súd zamietol návrh aj v tejto časti.

V ďalšom sa súd prvého stupňa zaoberal uplatneným nárokom na nemajetkovú ujmu. Vyjadril záver, že výšku peňažného zadosťučinenia súd určuje na základe voľnej úvahy, ktorá však nemôže byť svojvôľou a pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 OZ musí mať preukázané, že sú tu okolnosti preukazujúce, že v konkrétnom prípade nestačí zadosťučinenie podľa ustanovenia § 13 ods. 1 OZ, a to najmä z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých žalobcom. Z dokazovania v súvisiacej trestnej veci sp. zn. 1T/44/2009 vyplynulo, že žalovaný 1. v čase dopravnej nehody nebol pod vplyvom alkoholu, neporušil predpisy ohľadne premávky na pozemných komunikáciách, dodržal predpisy EÚ, nesprávne však vyhodnotil situáciu ohľadne predbiehania motorového vozidla, čím z nedbanlivosti spôsobil smrť tretej osoby. Týmto došlo k zásahu do osobnostných práv nebohej a jej rodiny v tej najhoršej možnej intenzite. V rámci náhrady škody sa odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody (ako poškodeným), za ktorú možno priznať náhradu (zadosťučinenie) peňažnou formou podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka - ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z.. Závažným spôsobom bolo dotknuté právo žalobcov na ich súkromný a rodinný život, pričom na charakter zásahu je vylúčené domáhať sa morálneho zadosťučinenia v zmysle § 13 ods. 1 OZ a je dôvodné domáhať sa zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Súd pri určení výšky priznanej nemajetkovej ujmy vychádzal z tých okolností, že smrťou D. J. bola spôsobená trvalá a neodstrániteľná ujma mladej, perspektívnej rodiny vychovávajúcej dve maloleté deti vo veku 9 a 7 rokov. Rodina už nebude spĺňať svoju funkciu - reprodukčnú, výchovnú, ekonomickú prípadne výrobnú, ochrannú, emocionálnu. Súd prvého stupňa dospel k záveru, že v rodine žalobcov došlo k nenapraviteľnej ujme, ktorú možno len zmierniť priznaním peňažnej satisfakcie za túto ujmu. Priznanie nemajetkovej ujmy nie je reparáciou. Je nespochybniteľné, že žiadna priznaná suma nenahradí navrhovateľom matku a manželku, no môže zmierniť následky vzniknutej nemajetkovej ujmy. Pri určení výšky finančného zadosťučinenia vychádzal súd prvého stupňa podporne z právnej úpravy Českej republiky, kde do marca 2012 bolo v Občianskom zákonníku upravené pre takéhoto prípady (usmrtenie) odškodnenie vo výške 240.000,- Kč pre každého poškodeného. Súd prvého stupňa priznal všetkým žalobcom rovnakú sumu finančného zadosťučinenia, nakoľko dospel k záveru, že nie je možné rôzne hodnotiť stratu manželky a stratu matky. Keďže v prejednávanom prípade o náhradu nemajetkovej ujmy súd nemôže konať v rozpore s ust. § 153 ods. 2 OSP, súd prvého stupňa návrh v časti presahujúcej priznanú nemajetkovú ujmu zamietol.

O náhrade trov konania súd prvého stupňa rozhodol s poukazom na § 142 ods. 1 OSP a žalovanému 1., ktorý si v konaní náhradu trov konania neuplatnil, súd náhradu trov konania nepriznal. Rovnako si náhradu trov konania neuplatnil ani vedľajší účastník. O náhrade trov konania voči žalovanému 2. rozhodol s poukazom na § 142 ods. 3 OSP v spojení s § 149 ods. 1 OSP. O povinnosti žalovaného 2. na zaplatenie súdneho poplatku súd rozhodol podľa § 2 ods. 2 zák. č. 71.1992 Zb. o súdnych poplatkoch. Nakoľko navrhovatelia sú v časti konania o priznanie nemajetkovej ujmy od poplatku oslobodení podľa § 4 ods. 2 písm. i) cit. zák., a keďže súd ich návrhu vyhovel, žalovaný 2. ako neúspešný účastník konania bol zaviazaný zaplatiť súdny poplatok za návrh.

Proti tomuto rozsudku súdu prvého stupňa podali v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobcovia v 1. až 3. rade z dôvodu nesprávneho právneho posúdenie veci súdom prvého stupňa, ako aj s ohľadom na iné vady, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Súd prvého stupňa nesprávne zamietol nárok na náhradu škody, keď za poškodenú označil D. J. a žalobcovia si toto majetkové právo neuplatnili v dedičskom konaní po poškodenej. Za poškodených je potrebné považovať manžela a maloleté deti nebohej, pretože okrem citovej ujmy utrpeli aj ujmu majetkovú v podobe hodnôt, ktoré mohla nebohá pre rodinu vytvoriť, keby bola nažive. Pri určovaní straty na zárobku podľa § 445 OZ sa vychádza hypoteticky zo zárobku, ktorý poškodený dosahoval v čase ujmy a neberie sa do úvahy skutočnosť, či by takýto človek zostal nezamestnaný. Poukázal na rozhodnutie súdu z roku 1925 sp. zn. RV 1 2166/25, ktorý pri náhrade škody pamätá tiež na hypotetickú čiastku náhrady škody pozostalej manželke, ktorá si musí zaobstarať pomocníka na zaobstaranie hospodárstva, keď nebohý manžel sa o toto staral sám. Ďalšie závažné právne pochybenie súdu prvého stupňa vzhliadol pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy. Súd prvého stupňa v rozpore s ustanovením § 135 OSP nerešpektoval skutkovú vetu uvedenú v rozsudku 1T/44/2009, podľa ktorej žalovaný svojím konaním porušil ustanovenia § 4 ods. 2 písm. c), § 14 ods. 5 písm. a) a c) zákona 315/1996 Z.z., keď uviedol, že žalovaný neporušil predpisy ohľadne premávky na pozemných komunikáciách. Výšku nemajetkovej ujmy určoval súd na základe kritéria, ktoré nemá oporu ani v zákone, ani v právnej doktríne a ani v rozhodovacej praxi Európskeho súdu pre ľudské práva. Ak ide o zásah do práva na život poškodeného a práva na rodinný život pozostalých, je potrebné

preskúmať, či pozostalí boli odkázaní na zomretého, či ide o maloleté deti a v akom veku, či v tomto veku je pre nich matka nenahraditeľná. Súd prvého stupňa nezdôvodnil, prečo priznanie nemajetkovej ujmy vo výške 10.000,- eur pre každého žalobcu je spravodlivé. Ohľadom pozostalostnej úrazovej renty uviedli, že suma pozostalostnej úrazovej renty sa určuje výlučne s odkazom na potenciálnu vyživovaciu povinnosť matky k maloletým deťom určenú podľa zákona o rodine. Nestotožnili sa s názorom, že od pozostalostnej úrazovej renty by sa mal odpočítať sirotský dôchodok, pretože tieto nároky majú rôznych platiteľov (štát a škodca). Vzhľadom na tieto dôvody žiadali napadnutý rozsudok v časti výroku I. a III. zrušiť a vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a v časti výroku II. zmeniť tak, že odporcovia sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom nemajetkovú ujmu po 100.000,- eur každému.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie aj žalovaný 2., a to v celom rozsahu. Ako dôvody podaného odvolania uviedol, že v zmysle § 428 OZ nemohol škode zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno požadovať. Žalovaný 2. neporušil žiadne právne povinnosti, nákladné auto bolo v tom čase v bezchybnom technickom stave, žalovaný 1. bol spôsobilý k riadeniu motorového vozidla. Zlyhal výlučne ľudský faktor, keď osvedčený profesionálny vodič zrejme nesprávne vyhodnotil riziko jazdy. Výšku nemajetkovej ujmy považoval za neprimeranú, pretože žalovaný 2 túto nezavinil a škode ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno požadovať, nemohol zabrániť. Žalobca 1. sa už oženil a žalobcovia 2. a 3. majú inú mamu. Je na škodu veci, že žalobcovia nepožiadali o zmenu procesného postavenia poisťovne Kooperatíva a.s. z vedľajšieho účastníka na žalovaného, nakoľko zákonné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zahŕňa aj poistenie nemajetkovej ujmy. Rozhodnutie súdu považoval za predčasné, keď tento neprerušil konanie do vyriešenia prejudiciálnej otázky položenej Krajským súdom v Prešove (sp. zn. 6Co/127/2010) Súdnemu dvoru Európskej únie. Z tohto dôvodu žiadal o zrušenie napadnutého rozsudku a zamietnutie návrhu voči žalovanému 2.

Odvolanie v zákonom stanovenej lehote podal aj vedľajší účastník na strane žalovaného 2. Vedľajší účastník sa nestotožnil s rozhodnutím v časti priznania nemajetkovej ujmy každému zo žalobcov vo výške 10.000,- eur, pretože žalovaný 2. vzhľadom na okolnosti prípadu nemohol vzniku dopravnej nehody zabrániť a splnil si všetky povinnosti, ktoré ako prevádzkovateľ zabezpečiť mal. Domnieva sa, že výška priznanej ujmy nepriamo súvisí aj so vstupom vedľajšieho účastníka do konania, avšak pripomenul, že nemajetková ujma nie je krytá z povinného zmluvného poistenia. Vzhľadom na stav žalobcov, keď títo sa zapojili do bežného života, nedošlo u nich po strate manželky a matky k závažným poruchám na psychike, preto nevidel dôvodnosť priznania nemajetkovej ujmy. Žiadal o zmenu napadnutého rozsudku tak, že súd v časti priznania nemajetkovej ujmy návrh zamietne.

K odvolaniam žalobcov a vedľajšieho účastníka sa vyjadril žalovaný 2. Nesúhlasil s odvolaním žalobcov, nakoľko zasahuje do ústavou deklarovaných kompetencií konajúcej sudkyne, pričom nezdôvodňuje právne nároky žalobcov (napr. výšku pozostalostnej úrazovej renty). Právny zástupca citovo agresívnym spôsobom operuje s hypotetickými predpokladmi a porovnaniami s absenciou logickej právnej úvahy. Nie je problémom prisúdiť neprimeranú náhradu škodu, ale je umením určiť a prisúdiť spravodlivú výšku náhrady škody tak, aby splnila svoju funkciu. Ohľadom odvolania vedľajšieho účastníka uviedol, že s týmto sa stotožňuje s výhradou, že zastáva názor, že povinné zmluvné poistenie kryje všetky škody vrátane nemajetkovej ujmy.

K odvolaniam žalobcov a žalovaného 2. sa vyjadril aj vedľajší účastník, ktorý uviedol, že sa nestotožňuje s dôvodmi uvedenými v odvolaní žalobcov. Rozhodnutie v časti zamietnutia náhrady škody považuje za správne, pretože nárok na náhradu škody nie je možné vyčísľovať spôsobom, ktorý zvolil žalobca. V ďalšom texte vyjadrenia k odvolaniam vedľajší účastník zopakoval argumentáciu uvedenú vo svojom odvolaní. V závere uviedol, že sa stotožňuje s rozhodnutím súdu aj ohľadom zamietnutia nároku na pozostalostnú úrazovú rentu a v konečnom dôsledku sa prikláňa k dôvodom odvolania, ktoré uviedol žalovaný 2..

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku - ďalej len OSP), po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou - podal ho včas účastník konania (§ 201, 204 OSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 202 OSP), v zákonom stanovenej lehote (§ 204 OSP), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania, vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zamietajúceho výroku I. voči

žalovanému v 1. rade je vecne správny, pričom v časti výroku II. (a súvisiaceho zamietajúceho výroku III.) priznanej nemajetkovej ujmy je odvolanie žalobcov sčasti dôvodné a rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné v napadnutej časti zmeniť a priznať žalobcom vyššiu sumu nemajetkovej ujmy. Vzhľadom na vykonanú zmenu rozhodnutia bolo potrebné zrušiť napadnutý rozsudok v časti súvisiacich výrokov IV., V. a VI. upravujúcich náhradu trov konania a úhrady súdneho poplatku.

Odvolací súd vo veci rozhodol podľa § 214 ods. 2 OSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania tak, že rozsudok verejne vyhlásil, keďže vec bola ústne prejednaná pred súdom prvého stupňa a v odvolacom konaní nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, nejde o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, a nariadenie pojednávania nevyžaduje ani dôležitý verejný záujem. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0, čiže jednomyseľne (§ 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Odvolací súd po preskúmaní rozsudku v napadnutom rozsahu a celého obsahu spisového materiálu dospel k záveru, že súd prvého stupňa zistil v potrebnom rozsahu skutkový stav, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, a vec správne právne posúdil, pričom v časti ustálenia nemajetkovej ujmy túto priznal vo výške nezodpovedajúcej chránenému právu a odvolací súd rozhodnutie v tejto časti podľa ust. § 220 OSP zmenil.

Odvolací súd k odôvodneniu vecne správneho napadnutého rozhodnutia vo výroku I. uvádza k veci nasledovné:

Predmetom preskúmavania odvolacím súdom bolo rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti výroku I. zamietajúceho návrh voči žalovanému 1., výroku II. priznávajúceho nemajetkovú ujmu žalobcom v 1. až 3. rade každému po 10.000,- eur a súvisiaceho výroku III., ktorým bol návrh vo zvyšku zamietnutý. Vzhľadom na zmenu napadnutého rozhodnutia v časti priznanej nemajetkovej ujmy odvolací súd dospel k záveru, že pri zachovaní práva na dvojinštančnosť rozhodovania o náhrade trov konania je potrebné súvisiace rozhodnutie o náhrade trov konania a zaplatení súdneho poplatku (výroky IV., V. a VI. napadnutého rozsudku) zrušiť a vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Odvolací súd v súvislosti s napadnutým výrokom I. rozhodnutia súdu prvého stupňa dospel k záveru, že toto je vecne a právne správne a dostatočne odôvodnené. Súd prvého stupňa správne zamietol návrh voči žalovanému 1. Za škodu spôsobenú dopravnou nehodou nemôže žalovaný 1. zodpovedať, keďže dopravnú nehodu spôsobil ako zamestnanec žalovaného 2., ktorý je zároveň aj prevádzkovateľom vozidla. Žalovaný 1. a žalovaný 2. by síce v zmysle ustanovenia § 430 OZ zodpovedali spoločne (ako prevádzkovateľ a vodič), avšak v zmysle § 420 ods. 2 zodpovedá len žalovaný 2. ako zamestnávateľ (ktorý si následne môže uplatniť u žalovaného 1. zodpovednosť za škodu v zmysle pracovnoprávnych predpisov). Správnou je zamietnutie návrhu voči žalovanému 1. aj v súvislosti s uplatneným nárokom na nemajetkovú ujmu, keďže pri určení osoby zodpovednej za nemajetkovú ujmu, ktorú utrpela na svojej osobnosti fyzická osoba, je treba pripustiť analogické použitie § 420 ods. 2 OZ. Pri určení osoby zodpovednej za zásah proti osobnosti vyvolaný zvláštnou povahou prevádzky dopravných prostriedkov je potom možné analogické použitie § 427 OZ (napr. Rozsudok NS ČR 30 Cdo 999/2007, ale aj 30 Cdo 476/2011).

Odvolací súd v súvislosti s odvolacími námietkami vzťahujúcimi sa k výroku II. a III. rozhodnutia súdu prvého stupňa uvádza k veci nasledovné:

Rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti zamietajúcej uplatnený nárok na náhradu škody odvolací súd preskúmal a vyhodnotil ako správne. Pri škode na zdraví sa poškodenému uhrádzajú bolesti (., sťaženie spoločenského uplatnenia (., strata na zárobku (., strata na dôchodku (., účelne vynaložené náklady spojené s liečením (., a jednorazové vyrovnanie (.. V prípade usmrtenia poškodeného majú pozostalí, príp. ďalšie osoby, právo na pozostalostnú úrazovú rentu (., účelne vynaložené náklady spojené s liečením (. a primerané náklady na pohreb (.. Žalobcovia požadujú náhradu škody, ktorú vyčíslili ako časť straty na zárobku, ktorú by nebohá vynakladala na ich výživu, ak by žila. Takáto úvaha žalovaných však nemá oporu v platnom práve. Na náhradu straty na zárobku by mala nárok len poškodená, predmetný nárok nie je predmetom dedenia, pretože sa viaže len na osobu poškodenej, ako uviedol správne súd prvého stupňa a navrhovatelia nepreukázali, že by predmetný nárok zdedili.

Navrhovatelia ako pozostalí po poškodenej majú zákonné právo len na pozostalostnú úrazovú rentu (pri splnení zákonných predpokladov), náklady na liečenie a náklady na pohreb.
K uplatnenému nároku na pozostalostnú úrazovú rentu odvolací súd konštatuje, že aj tento nárok súd prvého stupňa vyhodnotil správne. Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia prihliadal aj na predchádzajúcu právnu úpravu ustanovenia § 448 OZ, ktoré bolo novelou 404/2004 Z.z. zmenené. Podľa súčasného (v prejednávanej veci aplikovateľného) znenia s poukazom na ust. § 92 zákona č. zákona č. 461/2003 Z.z. fyzická osoba, voči ktorej mal zomretý v čase svojho úmrtia vyživovaciu povinnosť, má nárok na pozostalostnú úrazovú rentu. Tento nárok sa posúdi a suma pozostalostnej úrazovej renty sa určí podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení. Fyzická osoba, voči ktorej mal poškodený, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, v čase úmrtia vyživovaciu povinnosť určenú súdom a v čase úmrtia nedovŕšil dôchodkový vek alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok, má nárok na pozostalostnú úrazovú rentu. Pri použití gramatického výkladu, aplikovaného súdom prvého stupňa, vzniká na pozostalostnú úrazovú rentu podľa § 448 OZ nárok len vtedy, ak poškodený zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania. S týmto záverom smerujúcim k zamietavému výroku sa odvolací súd stotožnil a v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie prvostupňového rozhodnutia.
V preskúmavanej veci odvolací súd v súlade s ust. § 220 OSP pristúpil ku korekcii výšky priznanej nemajetkovej ujmy, keďže jej odôvodnenie a výšku určenú súdom prvého stupňa považoval za nedostatočnú s ohľadom na primeranosť pokrytia tak závažnej ujmy, aká nastala na strane žalobcov, teda s ohľadom na ústavou chránené právo na súkromie, obsahujúce aj právo rodinný život. V súvislosti s preskúmavaným rozhodnutím je potrebné zdôrazniť, že v zásade jedinými kritériami, ktorými sa súd musí pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy spravovať, sú závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Hoci občiansky zákonník žiadnu maximálnu, ani minimálnu hranicu výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch neurčuje a určenie výšky náhrady v peniazoch je vecou súdu, je možné nájsť určitú inšpiráciu minimálne v existujúcej českej právnej úprave, ktorá v zásade je najbližšia našej platnej právnej úprave, pričom priamo v ust. § 444 OZ obsahuje výšku jednorazového odškodnenia pozostalým pri usmrtení blízkej osoby. Potiaľto bola úvaha súdu prvého stupňa správna. Nemožno však paušálne na túto sumu nazerať ako na jediné vodítko pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy, ale vnímajúc dôležitosť takejto právnej úpravy a rozhodnutie (síce zahraničného, ale z pohľadu príbuznosti legislatívy a konzistentnosti judikatúry najbližšieho) zákonodarcu priamo v zákone stanoviť základnú hranicu, je predsa možné sa úvahou o základnom minime touto úpravou inšpirovať.
Z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/126/2007 zo dňa 30.04.2008 vyplýva, že vzhľadom na neurčité právne pojmy „pokiaľ by sa nezdalo postačujúce“, „v značnej miere“ a „najmä“ použité v ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka je zrejmé, že súd pri úvahách o tom, či je na mieste priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, prihliadne aj na iné kritériá - hľadiská, než sú uvedené v tomto ustanovení. Priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch zákon zveruje na voľnú úvahu súdu. Ten musí hodnotiť tak jednotlivé okolnosti, ako aj celkovú povahu konkrétneho prípadu; určiť konkrétne pravidlá hodnotenia je takmer nemožné vzhľadom na rozdielnosť toho - ktorého konkrétneho prípadu a vzhľadom na povahu osobnostného práva, ktorého ochrany sa fyzická osoba domáha. Vo svetle tohto konštatovaniu najvyššieho súdu nemožno dospieť k záveru, že vzhľadom na neexistenciu pravidiel je žiadne alebo akékoľvek odôvodnenie výšky primeraného zadosťučinenia postačujúce. Úvaha súdu musí mať jasnú štruktúru a musí byť vedená výlučne kritériami formulovanými zákonom, teda závažnosťou vzniknutej ujmy a okolnosťami, za ktorých k porušeniu práva došlo. Z rozhodnutia súdu prvého stupňa vyplýva, že sa vo významnej miere zaoberal tým, ako sa pozostalí so smrťou matky a manželky vysporiadali, pričom dospel k zjednodušujúcemu záveru, že sa s tým vysporiadali nadmieru dobre („lepšie, ako by sa dalo očakávať“). Takéto konštatovanie považuje odvolací súd za nevhodné, keďže posúdenie miery psychickej ujmy tým, ako sa určitá osoba s takouto ujmou vysporiada (z vonkajšieho pohľadu), súdu neprináleží. Odôvodnenie súdu prvého stupňa je v ostatnom široké a veľmi dobre sa vysporadúva s úlohou rodiča a následkami jeho smrti na život dieťaťa, avšak aj pri stotožnení sa s uvedenými úvahami odvolacím súdom však treba pristúpiť k zvýšeniu sumy určenej nemajetkovej ujmy.

Súd prvého stupňa vec správne právne posúdil podľa ustanovenia § 11 a 13 Občianskeho zákonníka a správne skonštatoval, že zásah do práva na ochranu osobnosti žalobcov založil právo domáhať sa ochrany osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Odvolací súd dopĺňa, že ide o objektívnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv a je právne bezvýznamné, či k takémuto zásahu došlo zavinene alebo nezavinene. Porušením dopravných predpisov zo strany žalovaného 1. došlo k tomu, že zo dňa na deň, náhle, šokujúco a nepredvídateľne prišli žalobcovia v 2. a 3. rade o najdôležitejšiu osobu svojho života, stratili osobu zabezpečujúcu im osobnú starostlivosť a stratili výhľad

na hmotné zabezpečenie zo strany matky do budúcnosti. Súd prvého stupňa tieto okolnosti vo svojom odôvodnení zohľadnil v nízkej miere. Odvolací súd dospel k záveru, že žalobcovi v 1. rade v dôsledku straty manželky patrí nemajetková ujma vo výške 20.000,- eur ako vyjadrenie nesmierne závažného a ťažkého zásahu do osobného a rodinného života konaním žalovaného 1.(z ktorého je zodpovedný žalovaný 2.). Vo vzťahu k žalobcom v 2. a 3. rade odvolací súd dospel k záveru, že zásah do ich práv je potrebné ohodnotiť sumou vyššou, zodpovedajúcou strate matky, ktorá je nenahraditeľnou a v živote dieťaťa nepostrádateľnou, a s ktorou sa budú vysporadúvať po celý život. Je potrebné prihliadnuť aj na nízky vek žalobcov v 2. a 3. rade, ktorý stratili matku vo veľmi citlivom období vzhľadom na ich ďalší psychický vývoj, stratili osobu poskytujúcu im najvyššiu mieru lásky a náklonnosti, akú môže jedna bytosť druhej poskytnúť. Odvolací súd však prihliadol aj na to, že v osobe otca majú žalobcovia 2. a 3. oporu ako i hmotné zabezpečenie, preto otcom požadovaná náhrada vo výške 100.000,- eur nie je v tejto veci primeranou a odvolací súd ju v plnej výške nepriznal. Po zhodnotení všetkých okolností prejednávanej veci odvolací súd dospel k záveru, že žalobcom v 2. a 3. rade v dôsledku straty matky patrí nemajetková ujma vo výške 30.000,- eur každému jednotlivo. Pri určení splatnosti nároku priznaného v konaní sa odvolací súd stotožnil s úvahou súdu prvého stupňa a ponechal splatnosť do 3 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia s poukazom na ust. § 160 OSP, keďže priznaná suma je spolu vo výške 80.000,- eur a je potrebné, aby mal žalovaný možnosť zabezpečiť vyplatenie tejto sumy.

V zmysle uvedeného odôvodnenia odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa vo výroku II. a III. zmenil tak, že žalovanému v 2. rade uložil povinnosť zaplatiť nemajetkovú ujmu žalobcovi v 1. rade vo výške 20.000,- eur, žalobcovi v 2. rade vo výške 30.000,- eur a žalobcovi v 3. rade vo výške 30.000,- eur, a to do 3 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia, a vo zvyšku odvolací súd návrh voči žalovanému v 2. rade zamietol.

V súvislosti s odvolacou námietkou žalovaného v 2. rade týkajúcou sa skutočnosti, že poisťovňa Kooperatíva je nesprávne v konaní označená ako vedľajší účastník a má byť žalovaná ako žalovaný v 3. rade odvolací súd poukazuje na niektoré legálne súvislosti takejto (nesprávnej) úvahy. Žalovaný 2. je povinne zmluvne poistený za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, avšak žalobcovia si v tomto konaní nemajetkovú ujmu uplatňujú len u žalovaného 2. ako škodcu a nie u poisťovateľa (ktorý je označený len ako vedľajší účastníkom na strane žalovaného 2.).

Podľa § 822 a 823 Občianskeho zákonníka z poistenia zodpovednosti za škody má poistený právo, aby v prípade poistnej udalosti poistiteľ za neho nahradil podľa poistných podmienok škodu, za ktorú poistený zodpovedá. Náhradu platí poistiteľ poškodenému; poškodený však právo na plnenie proti poistiteľovi nemá, ak osobitné predpisy neustanovujú inak.

Podľa § 15 ods. 1 zákona 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

Pri uplatňovaní nárokov z náhrady škody platí zásada, že poškodený musí uplatniť svoje právo voči tomu, kto za škodu zodpovedá, t.j. voči poistenému. Poistiteľ plní poškodenému namiesto poisteného. Iba výnimočne má poškodený priame právo na náhradu škody voči poistiteľovi, a to ak tak ustanovujú osobitné predpisy. Takýmto osobitným predpisom je aj zákon o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktorý v § 15 stanovuje, že poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi. Poškodený tak môže náhradu škody spôsobenú prevádzkou motorového vozidla požadovať buď od poisteného škodcu, alebo od poisťovateľa. Voľba je výlučne na oprávnenej osobe. Ide teda o situáciu, keď jeden subjekt má nárok na to isté plnenie proti dvom subjektom, pričom proti každému z nich z iného právneho dôvodu, proti škodcovi ide o nárok z titulu náhrady škody, proti jeho poisťovateľovi ide o osobitné právo na plnenie založené všeobecným právnym predpisom. Pokiaľ sa žalobcovia rozhodli uplatniť si nárok výlučne voči žalovanému v 2. rade (pasívna legitimácia žalovaného v 1. rade už je vyriešená a obsiahnutá v predchádzajúcom odôvodnení), je to ich výlučná kompetencia pri vedení sporu a len dominus litis môže rozhodnúť o tom, v akom postavení jednotliví účastníci budú vystupovať.

V súvislosti s výrokmi IV., V. a VI. napadnutého rozhodnutia upravujúcich náhradu trov konania a úhrady súdneho poplatku v dôsledku vykonanej zmeny rozhodnutia odvolacím súdom je potrebné opätovne o

náhrade trov konania a výške súdneho poplatku rozhodnúť. Keďže rozhodovanie o náhrade trov konania je súvisiacim výrokom (pričom je dôležitou časťou nárokov v konaní), je potrebné zachovať účastníkom právo na dvojinštančný proces. Súd prvého stupňa sa vysporiada s otázkou možnosti priznania náhrady trov, posúdi, do akej miery výsledok konania predurčuje rozhodnutie o náhrade trov konania a napokon posúdi aj výšku náhrady trov konania, ktoré bude povinný uhradiť ten, komu súd prvého stupňa túto povinnosť uloží, pričom výrok aj náležite odôvodní.

Odvolací súd s poukazom na ust. § 221 ods. 1 písm. f) OSP rozhodol tak, že napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti výrokov IV., V. a VI. zrušil a vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (t.j. v časti rozhodovania o náhrade trov konania a povinnosti zaplatiť súdny poplatok). V tomto rozhodnutí súd prvého stupňa rozhodne aj o trovách odvolacieho konania.

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.